

digi.well

Акционни план

Funded by
the European Union

Део I: Увод и смернице

Како сте почели и где сте сада

Честитамо вам на завршетку првог и другог корака на путу ваше школе према дигиталној добробити – [Алату за самопроцену \(у даљем тексту: Алат за СП\)](#), где сте размишљали о тренутном приступу своје школе када је реч о дигиталној добробити, и [Евалуационом обрасцу](#), где сте се упознали са *Основним стандардима* и *Темама за даље размишљање*.

Важно – Морате проћи кроз Алат за СП пре него што почнете са планирањем активности на нивоу целе школе. Иако кроз Алат за СП може проћи и било који члан школског колектива индивидуално, **веома је пожељно да већи број чланова колектива прође кроз Алат за СП ради сагледавања тренутног стања из различитих перспектива**. Након тога може да се одржи радионица на којој ће се путем структурисане дискусије упоредити прегледи резултата и решити неслагања. Препоручујемо вам да се од самог почетка у дискусију о дигиталној добробити укључе **представници школског колектива различитог нивоа** (нпр. руководство, педагози, наставници, помоћно особље), као и представници ученика и родитеља. Тиме ће се осигурати да школа препозна кључне приоритете који захтевају пажњу, као и да се добију чврсте основе за Акциони план.

Сада сте дошли до **трећег корака: Акциони план!**

Овај корак ће вам помоћи да резултате самосталне процене претворите у **конкретне активности са роковима** како бисте унапредили дигиталну добробит **приступом на нивоу целе школе**, уз акценат на четири кључне области: **руковођење школом, инфраструктура и опрема, правила и пракса**.

Акциони план пружиће вам смернице да:

- претворите слабије резултате самопроцене у **конкретне недостатке** (шта недостаје/које слабости постоје);
- одаберете мањи број **приоритетних активности**;
- поделите **задужења**, поставите **рокове**, **одвојите ресурсе**, **успоставите критеријуме успеха** и **механизме праћења**;
- анализирајте напредак и ажурирајте активности на основу **резултата**.

Ко треба да спроведе Акциони план?

Осмишљавање стратегије за остваривање што вишег степена дигиталне добробити за свакога у конкретној школи захтева **приступ на нивоу целе школе**. То значи да сви у школској заједници раде заједно – да стално и активно сарађују – како би помогли ученицима и запосленима да изграде здрав, безбедан и балансиран однос према технологији. Акциони план за дигиталну добробит не сме да напише једна особа или један актив/тим. Потребно је учешће и допринос свих који утичу на дигиталну свакодневицу ученика. Препоручујемо вам да у састав **основне радне групе** која ће правити Акциони план уђу:

- наставници различитих предмета и који предају различитим узрастима;
- представник/представници руководства школе;
- представник/представници школских педагога;
- представник/представници информатичког особља/дигитални координатор;
- представник/представници особа са посебним образовним потребама и особа са инвалидитетом;
- представник/представници ученика;
- представник/представници родитеља.

Користите један од два сценарија за рад на приступу на нивоу целе школе

Опција А: Заједно, као основна радна група, организујте сесију у облику радионице и прочитајте Смернице акционог плана и примери, договорите се о приоритетима и записујте активности директно у акциони план.

Опција Б: Одаберите једног члана колектива **који ће најпре сам да анализира документ,** састави предлог активности за Акциони план школе и подели га са основном радном групом која ће да га анализира и унесе додатне корекције.

Како се користи Акциони план?

1. Почните од резултата (не од мишљења)

На основу резултата самопроцене, идентификујте области са **најлошијим резултатима** (одаберите 2–4 подобласти).

2. Проверите *Основне стандарде* у Евалуационом обрасцу

У случају сваке подобласти, анализирајте *Основне стандарде* (минимум очекивања) у евалуационом обрасцу и све *Теме за даље размишљање* (узмите у обзир и могућност додавања активности).

На тај начин бисте избегли да планирате „лепе активности“ које не решавају стварне недостатке.

Напомена: Свако питање у Алату за СП одговара једној подобласти у Евалуационом обрасцу, а иста подобласт се користи у Акционом плану (примера ради: *питање А.1 „У нашој школи имамо заједничку дефиницију дигиталне добробити“* из анкете у Алату за СП одговара *подобласти А.1 „Заједничка дефиниција дигиталне добробити“* у Евалуационом обрасцу, а *иста подобласт А.1* користи се у овом Акционом плану).

За различите подобласти Акциони план садржи:

- Идентификоване недостатке – попуњава школа;
- Примере активности – идеје које можете прилагодити или заменити;

- Табелу акционог плана – да би се планирала примена (ко, кад, ресурси, индикатори, праћења).

Наићи ћете на смернице попут „*Погледајте Евалуациони образац: А.1 / Б.2...*“ које вас упућују на *Евалуациони образац* како бисте разумели како изгледа добар резултат и који вам од основних елемената недостају када приступате дигиталној добробити у школи.

3. Напишите недостатак као изјаву о конкретном проблему

У одељку „Идентификовани недостаци“ у Табели акционог плана, опишите шта конкретно недостаје (нпр. „Не постоји успостављена процедура пријављивања“ / „Правила постоје али их запослени не примењују доследно“ / „Не прикупљају се подаци о праћењу“).

Недостатак треба да опише **проблем**, не решење!

4. Изаберите 1–3 активности по подобласти (будите реални)

Определите се за активности којима се:

- првенствено решавају недостаци које сте идентификовали у *Основним стандардима* у оквиру Евалуационог обрасца;
- планирају конкретне **промене у пракси** (не само оне којима се „подиже свест“);
- именује **јасан носилац** и реалан временски оквир.

5. Теме за даље размишљање (опционално)

Анализирајте *Теме за даље размишљање* у Евалуационом обрасцу. На којим додатним активностима бисте евентуално могли да радите? Које додатне елементе би требало истражити? Које су неке од додатних могућности за унапређење?

6. Попуните до краја Табелу акционог плана

Свака активност мора имати следеће елементе:

- **Одговорна особа** – наведите улогу/особу која може да спроведе активност (један јасан носилац, други као подршка);
- **Рок** – одредите крајњи датум или полугодиште/крај године (избегавајте одреднице као што је „у току“ без конкретних датума);
- **Ресурси** – дефинишите који су ресурси потребни да би се нека активност завршила;
- **Критеријуми успеха** – дефинишите успех, а не само исходе (не само „из радионице је настало то и то“);

- **Праћење** – наведите *колико често* ћете анализирати напредак и које резултате ћете користити.

7. Потврда целокупног колектива

- **Проверите међусобно разумевање** – Да ли сваки члан колектива може да објасни шта радимо и шта се тиме мења у њиховом случају? Резултати: целокупан колектив / већина колектива може да наведе приоритете и опише сопствену улогу без нагађања.
- **Изводљивост:** Можемо ли ове активности да спроведемо уз време, алате и ограничења које имамо? Резултат: активности имају јасног носиоца, утврђени су неопходни ресурси и постоји радна „верзија 1“ иако идеални ресурси још нису спремни.
- **Јасноћа (путеви/алати/очекивања):** Да ли људи знају шта тачно треба да раде у обичним ситуацијама? Резултат: чланови колектива могу да прате процедуру без постављања питања „Коме треба да се обратим?“ или „Где је образац?“ у типичним ситуацијама.
- **Радно оптерећење:** Да ли је ово реално да се испуни а да запосленима не мора неприметно да се наметне додатни посао? Резултат: зна се колико додатног времена треба, посао је праведно распоређен и постоји јасан план да се нека друга задужења смање ако је потребно.

Ревидирајте активности ако се укаже на проблеме; **потврдите да ли запослени разумеју шта се тиме мења у пракси.** Сви чланови колектива морају знати одговор на следећа питања:

- „Који су ваши главни приоритети када је реч о дигиталној добробити?“
- „Шта се од мене очекује у свакодневном раду?“
- „Како да пријавим / Коме треба да се обратим ако имам проблем?“

8. Ревидирајте и ажурирајте (нека вам то постане пракса)

Одредите време за анализу (нпр. на крају полугодишта/године). Радна група анализира резултате и повратне информације запослених, коригује активности и извештава о напретку. Ажурирајте активности на основу **резултата** и повремено поновите самопроцену како бисте с временом мерили сопствени напредак.

СТВАРИ КОЈЕ ТРЕБА ДА ИМАТЕ НА УМУ

- 1 План са више носилаца (не сме бити индивидуалних планова) |** Акциони план саставља радна група а потврђује га цео колектив пре него што се одобри. Иако је почетне сугестије дао појединац, крајња верзија Акционог плана мора бити резултат тимског рада у складу са приступом на нивоу целе школе.
- 2 Мање области уз већи фокус |** Немојте постављати превише приоритета. Превише активности води ка делимичној имплементацији и има слабији ефекат.
- 3 Прво основе |** Пре него што запишете активности, погледајте Основне стандарде у Евалуационом обрасцу. Основне ствари које недостају морају бити приоритет.
- 4 Јасни носиоци и јасне путање |** Код сваке активности постоји једно одговорно лице, са конкретним помоћним лицима. Јасно наведите ко мора да заврши који корак, како се указује на проблеме и кад се и како тачно пријављују проблеми.
- 5 Правила не значе ништа ако не дође до промене у свакодневној пракси |** Свака активност која се односи на правила мора обухватати следеће: обавештавање особља, обавештавање ученика, обавештавање родитеља/старатеља, провера да ли су се активности, процедуре и очекивања разумели и да ли се поштују у пракси.
- 6 Провера једнакости |** Редовно проверавајте утицај на једнакост/приступачност (посебне образовне потребе/инвалидитет, приступ уређајима/интернету, језичке/културолошке разлике).
- 7 Избегавајте активности које се тичу „само подизања свести“ |** Немојте спроводити само иницијативе подизања свести уколико их не прати практична промена (рутина, пут, интеграција у наставни план и програм, надзор).
- 8 Дигитална добробит: квалитет уместо забрана |** Избегавајте повезивање дигиталне добробити са „забраном коришћења уређаја“. Фокусирајте се на квалитет/контекст, стратегије саморегулације и разумевање дизајна апликација који изазива зависност.
- 9 Изградите амбијент у коме се чује глас ученика и постоји активна подршка родитеља/старатеља |** Укључите ученике и родитеље/старатеље у активности, редовно и благовремено им дајте повратне информације и немојте све то свести на једнократне догађаје.
- 10 Одбрана жртве и одговор на конкретну претњу |** Све активности морају узети у обзир потенцијалне ризике виктимизације и обухватати јасне, безбедне и приступачне начине за обелодањивање, подршку и контакт.

Време је да почнемо!

Сада је време да ваша размишљања спроведемо у пракси и почнемо са састављањем Акционог плана.

Вратите се на свој *преглед резултата самопроцене и Евалуациони образац*. На основу увида које сте стекли из ова два документа, идентификујте конкретне недостатке, утврдите приоритетне области за унапређење и дефинишите конкретне акције с јасним одговорностима, роковима и мерама праћења.

У Делу II се налазе [Шаблон акционог плана](#) и [примери](#) могућих активности за сваку област/подобласт. Користите га као инспирацију и прилагодите га контексту своје школе.

Део II: Примери

1. Област А (Руковођење школом) Подобласт А.1: Заједничка дефиниција дигиталне добробити

У нашој школи имамо заједничку дефиницију дигиталне добробити.

Заједничка дефиниција дигиталне добробити значи да сви у школској заједници разумеју овај појам и да се он односи и на онлајн ризике и могућности, са идејом да се деца и млади заштите, оснаже и поштују у дигиталном свету. | Погледајте Евалуациони образац: А.1.

Основна чек-листа – Идентификовање недостатака (означите оно што већ постоји)

Користите Евалуациони образац за ову подобласт да бисте проверили основне стандарде. У овом шаблону, наведите као „Идентификоване недостатке“ само ставке основних стандарда које недостају. Запишите недостатак у једној реченици.

Идентификовани недостаци (описите шта недостаје вашој школи или шта треба да унапреди)

На пример, немамо _____, тако да долази до _____ (недоследности / конфузије / лоше имплементације).

„Наша школа нема заједнички ниво разумевања или заједничку дефиницију дигиталне добробити, тако да се на овај аспект добробити ретко или недоследно обраћа пажња, ако се то икад и ради.“

Примери активности

Основне активности (спроведите их пре било чега „фенси“):

- Организујте радионицу заједничког планирања (запослени у школи + ученици + родитељи) како бисте саставили дефиницију и договорили се у вези са три–пет елемената „о којима се не преговара“ и који треба да се спроведу у пракси.
- Направите верзије које одговарају узрасту: верзију примерену ученицима (млађим/старијим), за запослене у школи и за родитеље.
- Унесите дефиницију у реалне механизме школе (пријем нових ученика/запослених, увод у правила, састанци већа, планирање наставног плана и програма).

Проширите активност (опционо):

- Ставите дефиницију експлицитно у контекст дечијих права и „4C“ ризика (енгл. content – садржај, contact – контакт, conduct – владање, consumer – потрошач).

Табела акционог плана

КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ	ГЛАВНИ НОСИЛАЦ + ПОДРШКА	РОКОВИ	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ	КРИТЕРИЈУ МИ УСПЕХА	РЕЗУЛТАТИ И ПРАЋЕЊЕ (ПОДАЦИ + ВРЕМЕ АНАЛИЗЕ)
А.1-1 Заједнички осмислите и договорите се о заједничкој дефиницији (1 радионица + финална верзија + одобрење).	Носилац: носилац дигиталне добробити Подршка: руководство школе, представници ученика, представници родитеља	Документ сачинио/ла: ___ / Одобрио/ла: ___	Време радионице ; фацитат ор	≥80% запослених може тачно да сумира дефиницију (краћа провера); ученици могу да објасне њено значење (мањи узорак ученика)	Повратне информације запослених 2-4 недеље након објављивања; на крају сваког полугодишта потрбно је да се обави испитивање мањег узорка ученика
А.1-2 Направите верзије које одговарају узрасту + „шта то значи у пракси“ (ученик/родитељ/за послени у школи).	Носилац: подршка носиоцу дигиталне добробити: представници наставника, веће ученика	—	Дизајн/шта мпа; превод по потреби	Верзије постоје и сви их разумеју (ставка у анкети „Знам шта ово значи“)	Провера на крају школске године: пријем нових запослених у школу + глас ученика
А.1-3 Учините дефиниције делом рутине (пријем нових ученика/запослених, увод у правила, састанци већа, планирање наставног плана и програма).	Носилац: руководство школе Подршка: кадровска служба/администрација, носиоци предмета	—	Ажурирајте документа; састанак са особљем 15 минута	Дефиниција се доследно користи (смањен број варијација у порукама које запослени шаљу)	Анализа радне групе једном у току полугодишта Резултат: материјали за пријем нових запослених, увод у правила, планови запослених

2. Област Б (Инфраструктура) – Подобласт Б.3 Техничка инфраструктура која подржава добробит

У нашој школи, техничка инфраструктура је безбедна, што доприноси дигиталној добробити ученика и запослених.

Безбедна техничка инфраструктура захтева постојање ефикасних и ефективних система и процеса како би се спречили и смањили онлајн ризици, сачувала безбедност ученика и запослених, њихова сигурност и приватност, како би им се омогућило да пријаве проблеме и сумње и како би се помогло у контроли употребе дигиталних технологија на безбедан и уравнотежен начин. | [Погледајте Евалуациони образац: Б.3.](#)

Основна чек-листа – Идентификовање недостатака

Користите Евалуациони образац за ову подобласт да бисте проверили основне стандарде. У овом шаблону, наведите као „Идентификоване недостатке“ само ставке основних стандарда које недостају. Запишите недостатак у једној реченици.

Идентификовани недостаци (описите шта недостаје вашој школи или шта треба да унапреди)

На пример, *немамо _____, тако да долази до _____ (недоследности / конфузије / лоше имплементације).*

Примери активности

Основне активности:

- Успоставите минимум стандарда одржавања безбедности (усаглашеност уређаја, контроле налога).
- Анализирајте филтере/надзор како би све одговарало узрасту, профили корисника и како би било транспарентно.
- Водите рачуна да канали пријављивања функционишу (видљивост + прилагођено детету + брз одговор).

Проширите активност (опционо):

- Обезбедите и офлајн алтернативе по потреби (смањује стрес и помаже да се успостави равнотежа у коришћењу технологије).

Табела акционог плана

КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ	ГЛАВНИ НОСИЛАЦ + ПОДРШКА	РОКОВИ	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ	КРИТЕРИЈУМИ УСПЕХА	РЕЗУЛТАТИ И ПРАЋЕЊЕ (ПОДАЦИ + ВРЕМЕ АНАЛИЗЕ)
Б.3-1 Имплементиране су основе безбедности (закрепе, антивирус програми / заштитни зид, контроле приступа, инсталације с ограничењем приступа; усаглашеност уређаја)	Носилац: ИТ (информатички радници). Одговорност: руководство школе	—	Време информатичара; инвентар средстава	% усклађених уређаја; смањење инцидената који се могу избећи	Месечни извештај о усаглашености који се шаље руководству
Б.3-2 Филтери/надзор анализирани и прилагођени профили корисника (улоге/узраст; документовано образложење; смернице за запослене)	Носилац: ИТ (информатички радници) Подршка: превенција злоупотреба	—	Подешавања која се односе на испоручиоце технологија; документ са правилима	Нивои филтера одговарају профилима; запослени знају шта се филтрира и како да повећају филтрирање	Анализа на крају полугодишта + анализа тренда инцидената
Б.3-3 Пријављивање + прављење корисног система ране интервенције (путање пријављивања за ученике + интерне белешке + екстерно објављивање)	Носилац: превенција злоупотреба. Подршка: ИТ (информатичари)	—	Једноставан алат за пријављивање; комуникацијски материјали	Подиже се свест о корацима пријављивања (за ученике); мање „изгубљених“ случајева (без евиденције/носиоца)	Месечна анализа дневника превенције злоупотреба + глас ученика на крају године

3. Област В (Правила) – Подобласт В.1. Онлајн безбедност и превенција ризика

У нашој школи правила онлајн безбедности и превенције ризика промовишу безбедно и одговорно дигитално понашање и уравнотежену и етичку употребу дигиталних технологија (укључујући ВИ), осигуравајући благовремен и одговарајући приступ подршци.

Правила онлајн безбедности и превенције ризика се редовно ревидирају и постављају јасна очекивања за безбедно и учтиво дигитално понашање, укључујући смернице о онлајн безбедности, превенцији ризика и етичкој употреби вештачке интелигенције и нових технологија; она препознају емоционални утицај онлајн искустава, подстичу уравнотежене и здраве интеракције и обезбеђују јасно одређене контакте и механизме за пријављивање инцидената како би сви у школској заједници знали како да дођу до помоћи када им је потребна. | Погледајте Евалуациони образац: В.1

Основна чек-листа – Идентификовање недостатака

Користите Евалуациони образац за ову подобласт да бисте проверили основне стандарде. У овом шаблону, наведите као „Идентификоване недостатке“ само ставке основних стандарда које недостају. Запишите недостатак у једној реченици.

Идентификовани недостаци (описите шта недостаје вашој школи или шта треба да унапреди)

На пример: *Немамо _____, тако да долази до _____ (недоследности / конфузије / лоше имплементације).*

Примери активности

Основне активности

- Поново напишите пакет правила В.1 тако да експлицитно обухвати сваку тему основног ризика (штетан садржај, дизајн који подстиче зависност, комерцијалну манипулацију, дигиталне повреде, етичко коришћење вештачке интелигенције) и везе ка превенцији злоупотреба и подршци ученицима.
- Учините процедуре пријављивања/упућивања на контакте за помоћ реалним и корисним (на једној страници, прилагођено ученицима и родитељима, кораци које запослени одмах могу да предузму; наведене улоге; интерне процедуре + екстерне линије за помоћ).

- Примена, не подизање свести: минимум обавештавања запослених + рутине у учионици како би ученици добијали доследне поруке и како би запослени доследно реаговали.

Проширите активности (опционо)

- Успостављање редовне анализе ситуације/инцидента једном по полугодишту; ажурирање правила за нове ризике/функције.
- Заједничко осмишљавање са ученицима: панел ученика анализира какав је био процес пријављивања и које поруке су им саопштаване.
- Избегавајте поједностављене поруке типа „ограничавање времена проведеног испред екрана“; усредсредите се на квалитет/контекст, функције дизајна које подстичу зависност и на практичне стратегије када је реч о навикама.

Табела акционог плана

КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ	ГЛАВНИ НОСИЛАЦ + ПОДРШКА	РОКОВИ	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ	КРИТЕРИЈУ МИ УСПЕХА	РЕЗУЛТАТИ И ПРАЋЕЊЕ (ПОДАЦИ + ВРЕМЕ АНАЛИЗЕ)
В.1-1 Ажурирајте и одобрите пакет онлајн безбедности и правила ризика: Смернице у погледу ВИ + штетан садржај (дезинформације/ дипфејк) + функције дизајна које подстичу зависност + комерцијална манипулација + везе према превенцији злоупотреба и структурама за помоћ	Носилац: руководство школе / превенција злоупотреба Подршка: дигитални носилац, информатичари, представници и наставника, представници и ученика	Саставио/ла: ___ / Одобрио/ла: ___	Шаблон правила; време за правну службу, усклађивање превенције злоупотреба; механизам за консултовање са ученицима/родитељима	(а) означене све основне ставке са чек-листе; (б) запослени прецизно могу да одговоре на питање шта се променило (краћи квиз или разговор са запосленим а)	Провера чек-листе правила (једном пре одобравања); провера пулса запослених (2-4 недеље након примене); договорен датум годишње анализе

<p>В.1-2 Пријављивање + прављење корисне путање упућивања на контакте за помоћ: дијаграм на једној страници за запослене, верзија прилагођена ученицима, верзија за родитеље; наведене улоге; интерно пријављивање + екстерне линије за помоћ</p>	<p>Носилац: превенција злоупотреба. Подршка: администрација, педагог, информатичари</p>	<p>Спремно до: ____</p>	<p>Дизајн, штампа; образац/алат за пријављивање; време проведено на састанцима запослених</p>	<p>(а) ≥90% запослених може да наведе путању пријављивања; (б) ученици кажу да знају коме да се обрате (у анкети); (в) смањен број „изгубљених“ случајева (без носиоца/без евиденције)</p>	<p>Месечна анализа дневника инцидената (радна група); краћа анкета ученика на крају године; повратне информације родитеља на крају године</p>
<p>В.1-3 Спровођење у свакодневици (минимум одрживости): 30-45 минута обавештавања запослених + микрорутине на часу + 2 часа годишње посвећена овој теми (дезинформације, дипфејк + дизајн који подстиче зависност) у складу са правилима</p>	<p>Носилац: дигитални носилац. Подршка: представници и наставника.</p>	<p>Доставити до: ____</p>	<p>Време предвиђено за састанак колектива; материјал за часове; слајдови за обавештења; подсећање на структуре за помоћ</p>	<p>(а) доследна реакција свих чланова колектива; (б) повећава се самопоуздање ученика када треба да затраже помоћ; (в) мањи број поновљених инцидената исте врсте у истој групи</p>	<p>Анализа врста инцидената на крају године + жаришта; краћа запажања запослених након завршетка године; кориговање часова/материјала у складу с тим</p>

4. Област Г (Пракса) – Подобласт Г.2 Здраве дигиталне навике

У нашој школи ученици добијају подршку да би развили здраве дигиталне навике и уравнотежену употребу технологије.

Ученици уче како да смислено и одговорно користе дигиталне технологије, развију здраве дигиталне навике и уравнотежен приступ како би заштитили општу добробит и научили да контролишу и могућности и ризике које дигиталне технологије доносе њиховој добробити. | Погледајте Евалуациони образац: Г.2.

Основна чек-листа – Идентификовање недостатака

Користите Евалуациони образац за ову подобласт да бисте проверили основне стандарде. У овом шаблону, наведите као „Идентификоване недостатке“ само ставке основних стандарда које недостају. Запишите недостатак у једној реченици.

Идентификовани недостаци (описите шта недостаје вашој школи или шта треба да унапреди)

На пример, немамо _____, тако да долази до _____ (недоследности / конфузије / лоше имплементације).

Примери активности

Основне активности

- Договорите се да се од три до пет здравих навика придржава свако одељење како би ученици имали доследну рутину (на пример, у вези са проверавањем обавештења на уређају, режимом фокуса ради независног рада, паузе за кретање/вид, остављањем уређаја, хигијеном када је реч о слању порука пред спавање).
- Држите предавања о најмање једној конкретној стратегији годишње по групи, користећи кратке, поновљиве микролекције (10-20 минута) + питања за размишљање (нпр., „Шта је било од помоћи / шта није?“). Помените стратегије попут чишћења нотификација, коришћења опције „Не узнемиравај“, временског ограничавања коришћења апликација, уклањања аутоматских репродукција и изласка на крај с притиском који праве групни четови.
- Учините видљивим и разумљивим дизајн који изазива зависност, а све то прилагођено узрасту (нотификације, непрекинути низови, бесконачно

прелиставање/скроловање, препоруке/алгоритми) како би ученици препознали притисак и учили како да на то одговоре (одлагање/текст одговора, границе, искључивање промптова).

- Направите једноставан и кратак водич за наставнике + текст за час, како би наставници знали како изгледа добар резултат (минимум очекивања када је реч о рутини, језик који се користи како не би дошло до осећаја срамоте или кривице, као и начин реаговања у случају да ученици кажу да имају неки проблем).
- Додајте једну страницу са саветима за родитеље/старатеље (једна страна) како би поруке које ученици добијају код куће пратиле исту причу (време спавања, место пуњења уређаја, границе код четова, „пауза од технологије“ која не изгледа као казна).

Проширите активности (опционо)

- Спроведите један циклус „експеримента с навикама“ у трајању од четири до шест недеља (одаберите једну навик у на нивоу целе школе, придржавајте је се на недељном нивоу, мерите ефекте питајући ученике о томе + тражите од наставника да дају своје мишљење, унапредите и поновите следеће године).
- Ученици као амбасадори добробити и вршњачко менторство у циљу заједничког осмишљавања стимулација за одређене навике, направите ресурсе у стилу „шта мени помаже“ и у малој групи поступите као подршка у контроли притиска, код страха од пропуштања (*FOMO – fear of missing out*) и сукоба у апликацијама за слање порука.
- Персонализација за инклузију: развијте алтернативне алате и прилагодите их (визуелне рутине, одабир мирних технологија, стратегије прилагођене чулима, педагошке мере за постепено осамостаљивање ученика) како би навике функционисале у случају свих ученика – не само корисника који имају пуно самопоуздање.

Краћи водич за наставнике (како изгледа добар резултат у учионици)

- Предајете о бар једној практичној стратегији коју ученици могу да испробају већ данас (уклањање нотификација, шта се ради с телефоном пре спавања, паузе за шетњу).
- Постављате кратка питања за размишљање без осуде („Шта је помогло/шта није?“).
- Водите отворену дискусију о притисцима који дизајн платформе намеће (нотификације, непрекинути низови, препоруке) на начин који одговара узрасту ученика.

Табела акционог плана

КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ	ГЛАВНИ НОСИЛАЦ + ПОДРШКА	РОКОВИ	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ	КРИТЕРИЈУМИ УСПЕХА	РЕЗУЛТАТИ И ПРАЋЕЊЕ (ПОДАЦИ + ВРЕМЕ АНАЛИЗЕ)
Г. 2-1 Практичан сет алата понашања постао је део праксе (приватност / блокатори апликација + правила спавања/кретње)	Носилац: носилац добробити Подршка: наставници	—	Лист са сетом алата; слајдови	Ученици могу навести/пробати ≥ 2 стратегије; више изјава типа „Могу изаћи на крај с нотификацијама“	Опипавање пулса ученика на крају године + краћа запажања наставника
Г.2-2 Циклус учења „притисак + дизајн који изазива зависност“ (FOMO/притисак да се одговори + нотификације + препоруке алгоритма)	Носилац: представници наставника	—	Краћи сценарији; питања за дискусију	Ученици препознају притисак који дизајн прави и могу да опишу начин како да се с тим изборе	Узорак рада ученика + евиденција краћих дискусија
Г.2-3 Механизми безбедног дијалога (кутија за анонимна питања + размена идеја у малој групи)	Носилац: систем наставника/педагога	—	Једноставан анониман алат	Веће самопоуздање приликом тражења помоћи; смањен осећај да „наставници не разумеју“	Провера наставника два пута у току једног полугодишта + белешке педагога о тренду

Закључак и следећи кораци

Акциони план преводи **самопроцену (Алат за СП) и основну процену (Евалуациони образац) у јасне, практичне активности** за јачање дигиталне добробити на нивоу школе. Он одражава **посвећеност целе школе** унапређењу политика, изградњи капацитета запослених, подршци здравим дигиталним навикама ученика и доноси јасну одговорност.

Активности у областима А-Г пружају **структурисан пут од процене до примене**, уз основне кораке којима се постављају темељи и проширене активности којима се помаже дугорочан развој.

Кључна предност активности које су до сад урађене јесте у **идентификовању приоритета и намери да се пракса усклади код руководства, запослених, ученика и породица**. План наглашава и типичне **потребе за унапређењем**, као што су:

- доследна примена у свим одељењима,
- јасне рутине праћења и анализе,
- самопоуздање особља када је реч о реаговању на осетљиве теме и
- већа усклађеност очекивања школе и породица.

Успешна примена ће захтевати **укљученост руководства школе, посебног носиоца или радну групу, као и запослене** који ће спроводити рутине и доследно користити језик у свакодневици. **Ученици** морају да учествују и дају своје коментаре (према узрасту), док **родитељи и старатељи** морају добити подршку и јасне смернице како би још више јачали здраве навике код куће. Тамо где је то потребно, **екстерни партнери** могу пружити додатну обуку и подршку.

Следећи кораци морају се тицати преласка са планирања на доследно спровођење:

- потврдите носиоце активности и датуме ревизије,
- саопштите основна очекивања,
- спроведите активности највишег степена приоритета и
- пратите напредак на основу резултата (нпр., састанци на крају године и краће повратне информације запослених/ученика).

Срећно у примени Акционог плана – мали и доследни кораци с временом могу да вас одведу далеко!